

Indrets

Suplement d'oci
i viatges de Catalunya

EL MUNDO DE CATALUNYA
NÚM. 42 | DIMECRES 11 DE NOVEMBRE DE 2009

A PEU. L'excursió comença al mirador del Gresolet i arriba fins al cim del nord del Pedraforca, des d'on es gaudeix d'unes vistes impressionants / 4

LLOCS. La Catalunya més bucòlica i romànica es condensa a Lluçà, un municipi de la comarca d'Osona que permet desconectar de l'estrès diari / 5

NENS. Des de fa 10 anys, el restaurant Semproniana organitza cada dissabte un taller de cuina perquè els més petits s'empastifin els dits / 8

JOAN MANUEL BALIELLAS

MERCÈ RODOREDÀ. La infància i les flors, la plaça del Diamant, refugis que evocuen temps de guerra, la plaça de la Virreina, l'Ateneu... Són molts els racons de la ciutat amb l'empremta de la vida o l'obra de l'escriptora / 2 i 3

'Rodoredejant' per BCN

Sortida

Ruta Mercè Rodoreda

Plaça del Diamant / P. de la Virreina / Carrer de Balmes... Uns 10 Kilòmetres

Si hi ha una figura literària internacional lligada estretament a la ciutat de Barcelona és la de Mercè Rodoreda. La seva màgia, i alhora el seu realisme, se'ns apareixen en els racons més inesperats d'una urbe desconeguda i misteriosa.

El diamant literari de la ciutat

GERMÁN ARANDA

El meu pare casat i jo, joveneta i sola a la plaça del Diamant, esperant que rifessin cafeteres, i la Julieta, cridant perquè la veu li passés per damunt de la música (...) i mentre badava una veu a l'orella va dir-me, ¿ballem?», narra en els seus primers compassos Mercè Rodoreda a *La Plaça del Diamant*. Qui demana a la Natàlia de ballar és el Quimet, que la batejarà allà mateix i el mateix dia com la Colometa i que s'acabarà casant amb ella.

A dia d'avui i des del 1984, una escultura de Xavier Medina Campeny recrea el crit de la Colometa, atrapada en un mur del que surten coloms, els mateixos coloms que va haver de cuidar durant gran part de la seva vida per encàrrec del Quimet. El crit ens retorna al capítol 49 del llibre: «Vaig ficar-me a la plaça del Diamant: una capsua buida feta de cases velles amb el cel per tapadora (...) vaig fer un crit d'infern. Un crit que devia fer molts anys que duia a dintre, i amb aquell crit, tan ample que li havia costat de passar-me pel coll, em va sortir de la boca una mica de cosa de no res, com un escarabat de saliva...».

És el crit de desesperació d'una dona que es troba perduda, però bé podria sonar semblant als crits dels qui es refugien allà mateix, sota terra. Perquè, encara que Rodoreda no ho menciona en la seva obra tot i ser un dels testimonis literaris més inoblidables de la Guerra Civil, a sota d'aquella terra en el que la Colometa va conèixer el Quimet, va ballar i va cridar, encara avui es pot visitar un dels refugis antiaeris més grans de la Guerra Civil.

A dotze metres sota terra, la frescor i l'humitat que supuren els murs i bancs de maó ens evoca la fugida dels fins a 200 refugis que hi cabien. Les visites al refugi, que es fan alguns dissabtes, les gestiona avui el taller d'Història de Gràcia. A més, a l'Arxiu Històric de Gràcia es poden veure vestits de gasa, estris de cuina i altres objectes que van ser trobats al mateix refugi.

No és, de totes formes, el de la

Plaça del Diamant l'únic refugi que es pot visitar a Gràcia. Resulta curiós el de la Plaça de la Revolució, molt més petit però obert al públic, sempre i quan li demanis la clau al vigilant de seguretat del pàrquing, que és qui la té.

Respirar l'obra i vida de Mercè Rodoreda –i no només evocant La Plaça del Diamant o l'horror de la guerra– és cosa fàcil si es coneixen les seves novel·les i la seva biografia, perquè Barcelona respira Rodoreda com Rodoreda en el seu dia es

GUIA

PLAÇA DEL DIAMANT

Apareix, evidentment, la Plaça del Diamant, però també el carrer Topazi, el carrer Montseny a prop del carrer Perla, la plaça de la Virreina i l'església de Sant Joan de Gràcia.

MIRALL TRENCAT

La Casa Vicens ens serveix per recrear una casa que hi apareix. Apareix el Mercat de la Boqueria, el carrer Petxina.

CARRER DE LES CAMÈLIES

Apareix la Rambla de Catalunya i també el Liceu.

ALOMA

La casa on es cria, bé podria ser una de les cases bones del carrer de la Torre.

VIDA DE MERCÈ RODOREDA

Neix al carrer de Balmes, a prop d'on hi havia els jardins de Can Brusi. De jove, sovintejava l'Ateneu de Barcelona, al carrer Canuda.

REFUGI ANTIAERI

Per tal d'accedir al refugi antiaeri de la Plaça del Diamant, contactar amb el taller d'història de Gràcia: <http://www.tallerhistoriadegracia.cat>
Mail: taller@gracianet.org

CULTRUTA

Per tal de fer rutes guiades per ubicacions importants a la vida i obra de Mercè Rodoreda, contactar amb Cultruta, a www.cultruta.com
Telèfon: 634534333. El responsable de les rutes, Joan Coll, ha col·laborat amb l'elaboració d'aquest reportatge.

Façana de l'església de Sant Joan de Gràcia, a la plaça de la Virreina. / REPORTATGE GRÀFIC: JOAN MANUEL BALIELLAS

va inspirar en la ciutat. Però mereix la pena fer la ruta que proposa l'empresa cultruta.com, gestionada pel Joan Coll, guia turístic i coneixedor de la vida i obra de l'escriptora, així com de la història del barri.

És ell qui ens explica que la plaça del Diamant rep aquest nom perquè així ho va decidir un joier que n'era

propietari quan, a finals del segle XIX, diversos empresaris es van repartir el barri per parcel·les.

També ens acompanya a la plaça de la Virreina, on hi ha l'església de Sant Joan de Gràcia. Allà va ser on la Colometa va acudir per tal de buscar un missatge que li donés forces per prendre una important deci-

sió en un moment de la seva vida: «No havia entrat a l'església d'ençà del dia que em vaig casar. De les finestres estretes i altes, algunes amb els vidres trencats que deixaven veure cel ennuvolat a trossos, venien taques de colors, i l'altar major, tot ple de lliris de Sant Antoni, amb la branca i les fulles de la branca

d'or fi, era un crit d'or...».

Passejar per Gràcia significa inevitablement passejar per Rodoreda. I imaginar-nos en una de les seves obres és homenatjar en certa manera a la seva fantasia. Si ella, de nena, era capaç de veure un vaixell on hi havia un arbre, o de crear els seus universos moltes vegades màgics, lírics, surrealistes.

Si passem pel carrer Topazi, trobarem botigues on a La Plaça del Diamant situaven la fusteria del Quimet. Si creuem per la Rambla del Prat, passarem per l'edifici on la Colometa va conèixer l'adroguer que seria el seu segon marit...

«I el meu pare casat i jo, joveneta i sola a la plaça del Diamant»

«Al fons, alta de tres pisos, amb les torrades i teulades de rajoleta verda»

Al carrer Carolines, trobem la Casa Vicens, d'Antoni Gaudí, que tot i no aparèixer en cap dels llibres de Rodoreda, ens serveix com a orientació de la casa que apareix en el capítol 4 de *Mirall Trencat*: «Déu meu sembla un castell! (...) Al fons, alta de tres pisos, amb dues torraxes i totes les teulades de rajoleta verda, coberta d'heura amb les fulles que ja s'anaven tornant vermelles...». La Casa Vicens, per cert, forma part del patrimoni de l'UNESCO i està a la venda per 30 milions d'euros.

Limitant Gràcia per la part alta, a la plaça de Lesseps hi ha l'església de Nostra Senyora de Gràcia, l'espai més antic del barri, que podria ser l'església en on la Colometa es casa amb el Quimet, de nou a *La plaça del Diamant*, i és on va anar a beneir els rams, el diumenge abans de Setmana Santa. Des d'allà, a més, es veu el camí cap al Parc Güell, on ambdós festejaven.

La Mercè Rodoreda va néixer al número 340 del carrer de Balmes. Allà, ben a prop, hi havia els jardins de Can Brusi, on jugava i fantasejava amb les plantes i flors. Les flors, de fet, són fonamentals a la vida i a l'obra de Rodoreda. Representen la infància, que en la seva vida va es-

D'adalt a baix i en el sentit de les agulles del rellotge: gent passeja per la Rambla de les Flors, façana de la Casa Vicens, al carrer Carolines de Gràcia; vista de la plaça de Lesseps i escultura de Xavier Medina Campeny en homenatge a la Colometa, a la plaça del Diamant.

REPORTATGE GRÀFIC: JOAN MANUEL BALIELLAS

L'ÚLTIM PARADÍS

Darrers dies a Romanyà de la Selva

G. A.

Mercè Rodoreda va morir, el 13 de gener de 1983, a una clínica de Girona. Passava els seus últims dies al poble de Romanyà de la Selva, on s'havi aanat a viure l'any 1972. En aquell mateix poble, al seu cementiri, es pot visitar la tomba de Mercè Rodoreda. Rodoreda vivia en un xalet que es deia El Senyal, avui anomenat El Senyal Vell, propietat de la seva amiga Carme Manrúbia. Ella va ser testimoni de l'acabament de la novel·la *Mirall trencat* per part de Rodoreda, així com del recull *Viatges i flors*. Els espais de Romanyà, segons han afirmat molts estudiosos, van influenciar la seva obra més tardana. La redacció de *Mirall trencat*, a més, va coincidir amb la concepció del jardí, la qual cosa ens retorna a la importància de les plantes en la seva obra.

Però Romanyà, inclosa dins el municipi de santa Cristina d'Aro, té encant més enllà de la figura de Mercè Rodoreda. Hi destaca l'església de Sant Martí de Romanyà, del primer romànic, construïda l'any 1019. També gosa d'un important patrimoni natural, i de paratges interessants com la cova d'en Daina o les vistes de la vall d'Aro.

L'antiga parròquia de Romanyà de la Selva va ser de les quatre parts fundacionals del municipi actual de Santa Cristina d'Aro, en segregarse al 1858 de Castell d'Aro. Des de l'any 1909, hi destacà l'explotació dels recursos forestals i el cultiu de secà i de regadiu. Els masos principals d'aquesta economia fonamentalment rural foren el mas Salvador de Romanyà, el mas Terradas, el mas Güitó o el mas Cama (conegut com El Refugi).

tar molt marcada pel seu avi, que li explicava els secrets de les petites joies de la natura. Sempre apareixen flors a les seves obres i, de fet, quan Aloma, de l'obra del mateix nom, ha de deixar la casa on ha passat tota la seva vida, li sap més greu per les flors que per la casa en sí.

Ja de gran, l'Ateneu de Barcelona, al carrer Canuda, esdevingué un lloc clau en la seva vida. Sovintejava el seu pati, la seva biblioteca, que als anys 30 van ser una mena d'Universitat per ella. I allà, a més, s'entregaven els premis Creixell, que Rodoreda va guanyar precisament amb l'obra d'*Aloma*.

A prop de l'Ateneu, entre la Rambla de les Flors i la de Catalunya, tenia lloc part important de *El carrer de les Camèlies*. Allà es prostituïa la protagonista. I tot baixant les Rambles, al Liceu, ens retrobem amb un altre episodi del carrer de les Camèlies: «Jo només havia volgut anar a veure els músics com entraven perquè volia saber com eren, però la gent se m'havia endut: senyores amb tuls i amb vestits de seda, senyors amb una flor blanca al trauc...».